

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet
Postboks 672
8508 NARVIK

Deres ref
22/30021-1

Vår ref
22/4152-2

Dato
8. desember 2022

Høyere utdanning som tiltak i introduksjonsprogram for fordrevne fra Ukraina - integreringsloven § 37 c

Vi viser til IMDis brev av 20. oktober 2022 med spørsmål om i hvilket omfang høyere utdanning kan inngå som innhold i introduksjonsprogram etter integreringsloven § 37 c og hvordan forholdet mellom høyere utdanning som tiltak og deltakerens oppnåelse av sluttmaal skal vurderes.

Deltakere som har opplæring på videregående nivå eller høyere fra før, skal ha «overgang til lønnet arbeid, høyere utdanning eller høyere yrkesfaglig utdanning» som sluttmaal for introduksjonsprogrammet, jf. integreringsloven § 37 c andre ledd. Dette er i hovedsak i tråd med introduksjonsprogrammet som reguleres i § 13 andre ledd, men det er regulert særskilt, at personer med fullført videregående opplæring fra Ukraina anses for å ha utdanning på videregående nivå, selv om de ikke oppfyller kravet om høyere utdanning i tillegg etter GSU-listen.

IMDi har i sin fagressurs for introduksjonsprogrammet lagt til grunn at ordinære studier på fulltid ikke kan inngå i et introduksjonsprogram. IMDi skriver at det likevel kan gjøres individuelle vurderinger dersom deltakeren har behov for forberedende kurs som er nødvendig for å fylle inntakskrav til senere utdanning. Denne form for høyere utdanning kan etter IMDis vurdering inngå som innhold i introduksjonsprogram etter integreringsloven kap. 4, og også etter integreringsloven § 37 c. IMDi viser videre til at å starte på et høyere utdanningsløp vanligvis ikke vil være et egnet tiltak for at en deltaker skal oppnå et sluttmaal om overgang til lønnet arbeid. Et påbegynt, men ikke fullført studie, har vanligvis begrenset verdi for å få arbeid. I andre tilfeller kan høyere utdanning være et egnet tiltak for at en deltaker vil nå sitt sluttmaal. For eksempel vil en deltaker som trenger kompletterende utdanning for å bruke sin utdanning i Norge, kunne ha høyere utdanning som hele eller del

Postadresse
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo
postmottak@aid.dep.no

Kontoradresse
Akersgata 64
www.aid.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
983 887 457

Avdeling
Integreringsavdelingen

Saksbehandler
Cecilie Uteng
22 24 77 69

av programmet. Kompletterende utdanning vil her være et hensiktsmessig tiltak som støtter opp om deltakerens slutt mål.

IMDi legger til grunn at kommunen må vurdere konkret hvilke tiltak som er mest hensiktsmessige for at den enkelte deltakeren skal oppnå sitt slutt mål og den overordnede målsettingen om at flest mulig av voksne fordrevne fra Ukraina skal komme raskt ut i arbeid.

Etter IMDis tolkning er den samlede vurderingen av deltakerens bakgrunn, ønsker og muligheter sett opp mot deltakerens slutt mål og mulighet for å få arbeid eller formell kompetanse, som er avgjørende for om deltakeren kan delta i høyere utdanning. Her vil blant annet kommunens kjennskap til det lokale arbeidsmarkedet, deltakerens bakgrunn og motivasjon og kommunens vurdering av hvilke elementer deltakeren kan nyttiggjøre seg av for å nå slutt målet være relevant. IMDi viser også til at det kan være en fordel at kommunen synliggjør vurderingene som er gjort i deltakerens integreringsplan. Dersom kommunen og deltakeren ikke blir enige, er det kommunen som avgjør innholdet i integreringsplanen, jf. integreringsloven § 37 c sjette ledd fjerde punktum. IMDi viser til at kommunens beslutning i slike tilfeller må bygge på en god begrunnelse og vurdering.

IMDi etterspør om departementet støtter IMDis tolkning av regelverket, eller om uttalelsen i Prop.107 L (2021–2022), punkt 7.5.4 om at «både lønnet arbeid, høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning kan inngå i programmet, enten helt eller delvis» skal tolkes som at det gis en mer generell adgang til å ta høyere utdanning på fulltid for deltakere i introduksjonsprogram etter integreringsloven § 37 c.

Departementet vurderer at ordinære studier ikke kan inngå i et introduksjonsprogram, med unntak av kortere fagskoleutdanninger. Forberedende kurs som innføringskurs eller språkkurs i regi av utdanningsinstitusjonene for å fylle kravet til generell studiekompetanse, for eksempel studium i høyere utdanning på minst 60 studiepoeng i norsk språk og samfunnskunnskap for utenlandske studenter, kan inngå enten helt eller delvis i introduksjonsprogrammet. Kompletterende utdanning kan også inngå som en del av programmet. For studieåret 2022-23 kan utdanningsinstitusjonen gjøre unntak fra kravet til generell studiekompetanse for søkere med oppholdstillatelse etter utlendingsloven kap. 4, herunder fordrevne fra Ukraina, jf. forskrift om opptak til høgare utdanning § 3-2 annet ledd og fagskoleforskriften § 7a. Kunnskapsdepartementet viste i høringen av bestemmelsene blant annet til at den endelige løsningen for hver enkelt vil kunne være ulik, og blant annet avhenge av søkerens bakgrunn og den enkelte institusjonens muligheter for å gi tilbud som kan gjøre det mulig å gjennomføre studier. Kunnskapsdepartementet la til grunn at institusjonenes oppfølging og tilbud til den enkelte innebærer at den enkeltes kvalifikasjoner på noe sikt skal kunne vurderes som likeverdig med kravet til generell studiekompetanse, og bidra til at søkere kan tilfredsstillere språkkrav, og eventuelle spesielle opptakskrav. Kunnskapsdepartementet viste blant annet til at det er avgjørende at søkergruppen blir tilbudt aktuelle språkkurs i norsk og engelsk i den grad de har behov for det. Institusjonene kan også skreddersy opplæringstilbud innenfor spesifikke realfag fra norsk videregående opplæring for å sikre at søkerne får de nødvendige kvalifikasjonene.

I slike tilfeller der det settes av tid til at personen skal oppnå generell studiekompetanse eller spesielle opptakskrav, må kommunen vurdere om utdanningen kan inngå i introduksjonsprogrammet, helt eller delvis. Kommunen må i alle tilfeller vurdere hvilke tiltak som er hensiktsmessige for at deltakeren skal oppnå sitt sluttmål. Departementet vil understreke at det ikke er et absolutt krav om vitnemål, kompetansebevis eller lignende for at utdanningsrettede elementer skal kunne sies å styrke den enkeltes formelle kompetanse.

Til orientering følger svar fra departementet på spørsmål fra HK-dir om forlengelse av introduksjonsprogrammet ut over seks måneder for studenter som tar høyere utdanning som del av introduksjonsprogrammet. De høyere utdanningsinstitusjonene har stilt spørsmål om pågående studium ved universitet- og høyskole normalt vil kunne gi grunnlag for utvidelse av introduksjonsprogrammet, og om det eventuelt vil være avgjørende om studenten er i gang med et studium som strekker seg over flere semestre, eller bare er tatt opp på en emnepakke i høstsemesteret. HK-dir viser til at selv om det er kommunen som skal definere sluttmålet, så er det lite ønskelig at regelverket blir praktisert helt ulikt i norske kommuner, slik at studentene opplever svært ulik behandling.

Med hilsen

Toril Melander Stene (e.f.)
avdelingsdirektør

Cecilie Uteng
seniorrådgjevar

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer